СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК UKRAINIAN DAILY
УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.
OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.
ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 162. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 15 липня 1930. VOL. XXXVIII. No. 162. Jersey City, N. J., Tuesday, July 15, 1930. THREE CENTS.

ВІДКРИТО СВІДКА ПРОТИ МУНІЯ

МЕК ДОНЕЛД ВІДКЛИКУЄ ОБЖАЛОВУЮЧІ ЗІЗНАННЯ.

БОЛТИМОР (Мериленд). — Тут найдено Джана Мек Донелда, котрий 14 літ тому дав свідоцтво в справі вибуху бомби підчас Паради Военного Приготовання в Сан Франціско, котре післало юнійних провідників Тому Мунія та Билинґза на досмертну вязницю.

Розпізнали його з фотоґрафії, поміщеної в одній ґазеті. Його відставлено на поліцію. Туди за якийсь час приїхали адвокати Томи Мунія й тих орґанізацій, що добиваються його звільнення. Мек Донелд довго не опирався. Він зложив заприсяжене зізнання, в котрім заявляє, що його зізнання проти Мунія й Билинґза були фальшиві від початку до кінця. Він каже, що він їх не знав і підчас паради не міг завважати. До фальшивих зізнань намовили його аґенти державної прокураторії, котрі хотіли доказати вину арештованих робітничих провідників. Ці аґенти заплатили йому кошти подорожі та дієту за час побуту в місті.

Мек Донелд докладно описує, як аґенти взяли його до тюрми та показували йому двох обжалованих, щоби він міг їх опісля розпізнати на розправі, коли суд його спитає, чи він їх пізнає.

Діставши це признання Мек Донелда, адвокати Мунія й Билинґза порозумілися телеґрафічно з ґубернатором Каліфорнії, Янґом. Мек Донелда мають пустити на волю і він має поїхати вже як свобідний чоловік, але цілий час у товаристві адвокатів, до Каліфорнії, щоби там устно потвердити свої зізнання.

КОНСЕРВАТИСТИ ХОЧУТЬ СТРОГОГО ЗАКОНА ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

НЮ ЙОРК. — Заповіджене від кількох уже днів переслухання конґресового комітету в справі комуністичної пропаґанди має бути перенесене до Ню Йорку аж у понеділок. Переслухання має відбуватися в канцеляріях департаменту судівництва на 370 Лексинґтон Евеню.

Елігу Рут, старий політичний діяч, відомий зі свого консерватизму, подає до публичного відома своє письмо до секретаря Краєвої Горожанської Федерації, в якому він пропонує завести в Америці спеціяльну поліцію для розслідження й карання комуністичної пропаґанди.

„Конференція Поступової Робітничої Акції", яка обєднує ряд робітничих юній, соціялістичні партії й деякі ліберальні ґрупи, видала публичну заяву, в котрій пятнує переслухання в справі комунізму перед конґресовим комітетом як примір політичного крутарства, що має на ціли відвернути увагу громадянства від найбільше пекучої справи, якою тепер є безробіття. 50,000 долярів, визначених на це слідство, каже орґанізація, зробили би більше, якби їх віддати на допомогу безробітним Ню Йорку.

ЧИСЛО ЖЕРТВ СПЕКИ РОСТЕ.

ШИКАҐО. — Доперва в суботу вечером стала ломатися страшна спека, що навістила середньо-західні стейти. Хоч дощі були місцеві, термометер зійшов уже в суботу понижче 100 степенів Фаренгайта.

Число смертей від спеки тимчасом дійшло до сотки.

25,000 МЕДИЧНИХ ШАРЛЯТАНІВ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорський уряд здоровля запровадив у себе „ґалерію злочинців", спеціяльно призначену для всякого рода лікарських шарлятанів.

Ґалерія має 25,000 фотоґрафій усяких фальшивих лікарів, продавців і фабрикантів фальшивих медицин. Уряд збирав ці дані шість місяців.

Тепер уряд здоровля думає братися до активного виступу проти цих шарлятанів.

ЮНІЯ ПРИГОТОВЛЯЄТЬСЯ ДО СТРАЙКУ.

НЮ ЙОРК. — Юнія робітників, виробляючих діточу одежу, які мають вийти слідуючого місяця на страйк, почала вже приготовання. Юнія уложила страйковий комітет, що складається з 500 делеґатів, які мають бути передною сторожею страйку.

Вийде на страйк коло 7,000 робітників і робітниць. Страйк діткне коло триста шап.

КОРАБЕЛЬ ПОПАВ НА КИТА.

НЮ ЙОРК. — У неділю приїхав з Европи до цього порту корабель „Самарія". Пасажири його оповідають про стрічу корабля з велитенським китом. Подія случилася в пятницю зполудня, коли корабель обїздив Великі Лави, що виходять в океан від Нової Фунляндії. Кита побачено з корабля, коли він був усього яких 30 ярдів від переду корабля. Кит був надзвичайно великий. За дві-три мінути корабель ударив з цілою силою в кита. Перед кораблем піднялася вгору велика филя, а море на сто стіп довкола зачервоніло від крови. Кит уже більше на поверхню не виплив.

Капітан „Самарії" каже, що в теперішню пору богато китів пливе на полудне.

ЗАСУДИЛИ КОМУНІСТІВ.

Довга розправа, яка точилася в будапештенському (Угорщина) суді над 40 обвинуваченими в комуністичній пропаґанді, нарешті закінчилася. 27 підсудних цілковито виправдано, а 13 засуджено на ріжні реченці до вязниці від одного й пів року до 3 років.

ЖАХЛИВА КАТАСТРОФА В ХАРКОВІ.

В одній харківській школі підчас кінематоґрафічного сеансу запалився фільм. На салі було присутнїх 500 осіб, здебільша дітей з родичами. Несподівано запалився фільм, що викликало великий переполох серед публики. Помимо успокоювань старших діти почали цілою масою тиснутися до дверей. В натовпі згинуло 28 дітей, а кромі цього кільканацять дітей було ранених. Для прослідження причини катастрофи створенно спеціяльну комісію. Власти завісили в урядованні кількох урядовців комісаріяту освіти в Харкові.

ЖАХЛИВА ПОЖЕЖА В ТОМАШЕВІ.

В одному з домів в Томашові, воєвідство лодзке, вибухла пожежа. Вогонь розширився з такою скорістю, що пожежна сторожа не мала що гасити, бо дім згорів зовсім заки вона прибула. Підчас пожежі експльодувала теж амуніція, котру поліціянт, що мешкав у тому домі, держав у своїй кімнаті. 11 осіб є попарених, з того числа три вже померли. Причина пожежі досі ще не знана.

УКРАЇНСЬКА МЕНШІСТЬ У РУМУНІЇ.

„Базелер Нахріхтен" пишуть, що Союз Народів не здобув собі симпатій української буковинської меншости, якій забрано всі народні школи. Жалобу д-ра В. Дутчака до Союза Народів звернено неполагоджену назад.

ЗАПАВСЯ МІСТ ВРАЗ ІЗ ЛЮДЬМИ.

В селі Слобушори, в повіті Горж (Румунія), сталася страшна катастрофа. Селяни йшли до сусідного села на храм. Переходячи міст через ріку Живу, завалився під ними провізоричний міст. Понад 50 людей утопилося. Лише тим вдалося спастись, що вміли плавати.

АВТОМОБІЛІ ФОРДА В ЕВРОПІ.

Не зважаючи на загальне зменшення продажі автомобілів у Німеччині, продаж автомобілів з фабрики Форда збільшилася за це півріччя на 55%. Часами фабрики його мусять працювати на дві шихти, щоби задовольнити вимоги ринку.

165 ЛЮДЕЙ ОТРУЇЛИСЯ АЛЬКОГОЛЕМ.

До Одеси прибув американський корабель „Паджет-Савунд", закуплений совітами. Пароход привіз 800 тон денатурованого спірту. Робітники, що були заняті при випаковуванню, напилися спірту й захоріли. 165 робітників відправлено до лічниці. 12 з них вже померли в наслідок затроєння.

МАЄ ПЯТЬ ДНІВ ПРИ УРОДЖЕННЮ?

Біольоґічна лябораторія в Колд Спрінґ Гарбор, Лонґ Айленд, каже, що їй вдалося відкрити спосіб, як робити щура при народженню 5-дневим щуром. Лікарі цієї лябораторії вспіли годувати молоді щурі до народження екстрактом, випродукованим зі свині, до того, що при народженню вони важать стільки, що нормальний щур у пять днів по народженню. Учені тепер починають робити такі самі спроби з кріликами, відтак будуть робити з иншими звірятами, а наконець думають дійти до людей.

ВМИРАЮЧИЙ НАПИСАВ ЗАВІЩАННЯ НА ДВЕРЯХ КРЕЙДОЮ.

Безумовно найбільше оригінальне завіщення залишив горожанин міста Берґамо в північній Італії. Поліцийне слідство ствердило, що померший повернув з приходу до дому й нагло захворівши та, не маючи під рукою ні чорнила ні олівця, списав на дверях крейдою свою останню волю. Двері перенесено до архіву нотаріяту, а завіщання узнано важним.

„Я Є СИНОМ АРХИКНЯЗЯ РУДОЛЬФА."

Югославянська поліція арештувала на днях якогось божевільного, котрий не міг виказатися ніяким особистим документом. Добродій цей розказав поліції неправдоподібну історію: він є сином архикнязя Рудольфа, цебто внуком цісаря Франц Йосифа, й уродився в Найнкірхен біля Відня. Його батько, арх. Рудольф, зовсім не загинув, а тільки втік з Австрії, а тепер займає на Радянщині високе становище. Він сам є дуже багатий, але, не привязуючи ніякої ваги до дочасних дібр, вирікся їх і присяг досмертне убожество.

„Сина Рудольфа" віддано до лічниці для умово-хорих.

АРЕШТУВАННЯ ОРГАНІЗАТОРА УНДО.

Дня 26-го травня ц. р. арештовано в Гошові, повіт Долина, селянина Михайла Шияна, який щойно вернув з передвиборчої праці на Волині. Хоч поліція при ревізії нічого не найшла, то все таки Шияна арештовоно і відпроваджено до повітової поліції в Долині, де його задержано 48 годин, закидуючи йому приналежність до тайної української військової організнції і кольпортажу „Сурми". Це вже третя ревізія і друге арештування Шияна на протязі останніх 6-ти місяців. За кожним кроком свідомого українського селянина слідять з матиматичною точністю, натомісць тисячі злодійств в краю остаються на все „невислідженими".

ЗАБИЛИ НІМЕЦЬКОГО ПОСЛА В ПОРТУГАЛІЇ.

Агенція „Ава" подає з Лісабони, що один німецький моряк виконав замах на німецького посла фон Баліґанда. Замаховець зранив тяжко посла кількаразовими вистрілами. Посол Баліґанд помер вечером в наслідок ран.

Замаховець, моряк Франц Пешовскі, походить з Ґданська. При ньому найдено письма з Мадриду і Ріо де Жанейро, з яких виходить, що Пешовскі стояв у звязку з комуністами.

САМОГУБСТВО.

Покінчила своє життя самогубством в домі своїх батьків Марія Семків, жінка знаного у Львові сельробівця, студента прав, Ярослава Семкова. Причина самогубства, подружі непорозуміння.

БУРОВІЙ У КОСІВЩИНІ.

Оноді лютував над Косівщиною буревій. Буревій заподіяв найбільше шкоди в селі Микитинці, Рожнів, Кобаки й Хомчин.

ВБИВСТВО.

В селі Тешевчинці, пов. Радехів, убив Василь Марків свойого брата Емілїяна. Вбийник викликав свойого брата до ліса і там вбив його трома ударами сокири в голову. Причиною вбивства — маєткові справи. Вбийника арештували.

ГРІМ ВДАРИВ У СОТНЮ ВІЙСЬКА.

В околиці Лінкіпінґ сотня машинових крісів переводила підчас бурі вправи. Нагло вдарив грім, який убив команданта сотні, а двох поручників та кількох жовнірів важко поранив.

ПРИМХИ ПРИРОДИ.

У Варшаві вродилася зовсім нормальна дитина, хлопець, що вже має вуси та бороду.

БОЖЕВІЛЬНИЙ РАНИВ БАТЬКА И ПІДПАЛИВ ХАТУ.

В селі Волі Бухівській біля Синяви (пов. Ярослав) божевільний Йосиф Влох тяжко поранив у приступі божевілля свойого батька, якого перевезли до шпиталю. Опісля цейже божевільний підпалив хату свойого стрийка Івана Влоха. Згоріли всі господарські будинки разом з хатою. Після доконання тих чинів божевільний десь утік і досі його не змогли відшукати.

ВБИВ ЗЛОДІЯ.

Йосиф Авґустин, слуга Малачинського, директора міських лісів у Бруховичах, хотів обікрасти гаевого Андрія Жабрака. Але гаевий зловив злодія на горячім вчинку й убив його вистрілом з револьверу.

ПРИСУД СМЕРТИ.

Перед судом присяжних у Кракові відбулася розправа проти служниці Фурґулівної, яка походить з Мельца, за те, що вона вбила свою пятилітну дитину. Трибунал на підставі вердикту суддів присяжних засудив Фурґулівну на кару смерти через повішення.

ОБІКРАЛИ ПОВНОВЛАСНИКА КНЯЗЯ РАДИВИЛА.

В поїзді, що їхав ніччю з Варшави до Рівного, обікрали злодії повновласника ординації Олицької кн. Яна Радивила. Йому вкрали теку, в котрій було 50 штук векслів на 300 фунтів стерлінґів, 5,400 шведських корон і 38 тисяч зол. Ці векслі виставили кн. Радивилові купці, з якими він є у торговельних зносинах.

ЗАСТРІЛИВ ЖІНКУ В СУДІ.

В Парижі в Палаті Справедливости молоде подруже жадало розводу й по скінченій розправі вийшло разом до сіней. Тут муж виймив револьвер і чотирма стрілами вбив свою жінку, а відтак сам хотів позбавити себе життя, але тільки зранився.

ПРОСЯТЬ ҐАНДІЯ ПРИПИНИТИ БОРОТЬБУ З АНГЛІЄЮ

СІМЛЯ (Індія). — Умірковані Індуси, члени індійського парляменту, вирішили звернутися до Ґандія з проханням спинити пасивну боротьбу з Англією. Вони вже вибрали делеґата, який має відвідати Ґандія в Пумі, де його тримають у вязниці.

Взагалі тепер в Індії все більше поширюється рух проти теперішних метод боротьби з Англією, які приводять Індію до хаосу. Сподіваються розвязати спірні питання між Індусами та Англією на лондонській конференції, яку скликається в жовтні б. р.

БОРОНЯТЬ СВОЇХ „ПРАВ".

БОМБЕЙ (Індія). — Комітет, утворений з представників вищих індуських каст, заявив, що індуська шляхта буде боротися всіма засобами проти поширення прав нижчих каст. Вони ніколи не допустять, щоб індуське простолюддя мало такі самі права, які мають шляхтичі.

Як репресію проти домагань нижчих каст поширення своїх особистих та політичних прав, вища каста проголошує бойкот простолюддю і відмовляється давати заробіток, або приймати взагалі на найчорнішу роботу тих, хто буде боротися за свої права.

ЗАКОН ПРОТИ КОМУНІСТІВ.

ГАНҐО (Фінляндія. — Після того, як правительство заявило в парляменті, що вразі неприняття його законопроєкту про боротьбу з комуністами воно негайно зрезиґнує, треба вважати, що тепер приняття цього закона забезпечене. Закон, представлений правительством на затвердження парляменту, має надзвичайно драстичний характер.

Лиш одні соціял-демократи в парляменті виступають рішучо проти цього закона, але значна більшість членів парляменту з неменшою рішучістю підпирає його.

РИКОВ У ПОЛІТИЧНОМУ БЮРІ.

МОСКВА (СССР). — Після того, як Риков та инші члени правої опозиції прирекли безоглядний послух центральному комітетови комуністичної партії, себто ґенеральному секретареви її, Сталінови, Рикова знову обібрано до політичного бюра, яке контролює всю діяльність радянського уряду. Тепер можна сподіватися, що він лишиться знову премієром радянської Росії.

До центрального комітету партії обібрано бувших правих опозиціонерів, Бухаріна й Томського, які також заявили повну свою льояльність центральному комітетови партії та послух Сталінови.

ДУХ КОНАНА ДОЙЛА.

ЛОНДОН (Анґлія). — На одному спіристичному сеансі медіюм, пані Робертс, заявила, що вона „бачить" духа Конана Дойла, який сів на призначеному йому кріслі. Одягнутий він у вечірне убрання.

Доходять одночасно відомости до вдови небіжчика з ріжних сторін світа, що медіюми „бачили духа" Конана Дойла й навіть мали розмови з ним.

КУРДІВ РОЗБИТО.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Правительство офіційно повідомляє, що повстанські банди Курдів остаточно розбито й знищено. Лишилося лише кілька незначних ґруп, які тепер переслідує військо.

Зпочатку турецьке правительство вислало проти Курдів 10,000-ну армію, але потім довелося збільшити її до 60,000 жовнірів, між якими була половина мобілізованих резервістів.

СТАЛІН ЗА ФЕДЕРАЦІЮ ЕВРОПИ.

ПАРИЖ (Франція). — Місцева преса публикує відомости, що радянський посол у Парижі, Довгалевський, має виїхати до Москви для особистої доповіді урядови в справі пропозиції Бріяна про федерацію Европи. Після того, як Німеччина та Італія висловилися, що до цієї федерації треба запросити Росію й Туреччину, Сталін дуже зацікавився пропозицією Бріяна. Тепер можна сподіватися радикальної зміни зовнішної політики радянського уряду.

БОРОТЬБА З ПОГРОМАМИ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Нарешті правительство порішило повести боротьбу з жидівськими погромами в Румунії. Міністер справ внутрішних видав роспорядження до поліції та жандармерії не допускати до антисеміської пропаґанди та віч, на яких буде закликатися до погрому. Аґітаторів наказано арештувати, а всіх инших присутніх на таких вічах розганяти.

Таксамо міністер військових справ наказав, щоби військові команданти приходили зі своїми силами на допомогу цивільній владі, коли вона буде потребувати їх допомоги для боротьби з погромами.

ЩЕ НЕ КІНЕЦЬ КОМЕДІЇ.

БУКАРЕШТ (Румунія). — Повірений в справах Кароля II. вносить прохання до касаційного суду про уневажнення розводу Кароля з його дружиною Оленою.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 6.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

КУРЯЧА СЛІПОТА

Московська „Правда", офіціяльний орґан російської комуністичної партії, звернулася до американських комуністів зі закликом, що тепер найкращий час виступити з новою комуністичною акцією за світову революцію.

Може американські комуністи того не бачать, тож Москва береться їх поучувати. Москва показує їм на крізу на біржі, на безробіття, на тяжке положення фармера. Чиж не бачать американські комуністи, каже „Правда", що американські робітники, які терплять тепер безробіття, та американські фармери, які тепер терплять через обезціненнє рільничих продуктів та високі проценти, се найкраще поле для большевицького посіву? Нібито, де є людина, скоріша повірити в обіцянки комуністичного раю, як не американський фармер та робітник у теперішну крізу?

Так представляється американський фармер і робітник комуністичним головачам у Москві. Так розуміють Америку ті, що мають претенсії строїти новий лад, заводити нову економічну й політичну систему по всьому світі. Такі річи говорять московські головачі з правдивою самопевністю про свою непомильність.

Кожде заложення тих людий є одно велике самодурство. Нема відай у цілому світі такого самодурства, як сподіватися, що американський робітник, невдоволений з безробіття, піде під команду комуністів, буде слухати обіцянок про комуністичний рай на землі. Дорівняти сьому самодурству може хіба друге самодурство, що американський фармер, якого нині припікають морґеджі, проценти, якого використовують банкирі, великі залізниці та великі торговці рільничими продуктами, будуть навіть на хвилю думати ратуватися перед тими бідами при помочи большевизму. Мати такі сподівання може хіба людина, зовсім обібрана з розуміння реального життя. Коли російський і український селянин іде на комуністичну колєктивізацію тільки зі страшним озлобленням на большевицький уряд, то як можна припустити, що тверезий американський фармер піде на большевицькі, давно скомпромітовані фантазії?

Всякого селянина, а американського тим більше, можнаби переконати тільки через досвід, тільки через показання йому успіху большевицької господарки. Того успіху світ жде вже 12 літ, а його ще нема. Чим більше часу минає, тим дальше сей успіх відсувається. Ні американський селянин ні робітник не такий дурак, за якого його мають дураки в Москві, що себе за непомильних уважають.

ПРОЄКТ БРІЯНА.

Пропаганда апольоґетів панєвропейського обеднання, які, на чолі з Коденгове-Калерґі вже протягом цілого ряду років ширять в колах усяких мрійників та переконаних пацифістів свою концепцію світового замирення, почала здобувати деякий вплив також поміж певними урядовими чинниками. Як відомо, торішний пленум Ліґи Націй поставився в засаді прихильно до заяви Бріяна про бажаність більш щільного політичного та господарського співробітництва европейських країн.

Не диво, бо світова господарська кріза затягується та навіть поширюється. Кілька років тому за ініціятивою Ліґи Націй відбулася в Женеві світова господарська конференція, головним завданням якої було вишукати засоби та шляхи для ліквідації чи принаймні повільного зменшення хронічної господарської крізи. На жаль, ця спроба Ліґи Націй з ріжних причин не принесла ніяких практичних наслідків. Мало того, за останні два роки господарське безладдя в Европі ще більше заплуталося. Це тому, що також у Злучених Державах до певної міри несподівано вибухла дуже гостра господарська кріза, ускладнивши ще більше те тяжке становище, в якому перебуває Европа й до нині.

Таке безвихідне становище примушує Европу шукати порятунку принаймні для себе. Тому саме весною біжучого року відбулася в Женеві конференція у справі митного замирення поміж европейськими країнами. Хоч остання конференція й не дала сподіваного успіху, проте вона принесла деякі практичні успіхи. І от французький міністр закордонних справ вибрав свій проєкт паневропейського порозуміння на засаді господарського та політичного співробітництва европейських націй з метою не лише господарського самопорятунку Европи, а також її політичної консолідації на підставах сучасного „статус кво".

Цілком зрозуміло, що Бріян має намір використати нинішнє господарське безладдя в Европі для реалізації певних французьких плянів на міжнародній арені, бо сьогодня Франція є наче оазою в европейській господарській пущі. Себто Бріян на підставі свого проєкту паневропейського обєднання намагається досягнути стабілізації сучасного політичного стану в Европі та добитися таким робом тих ґарантій безпеки для Франції, яких не вдалося їй отримати на підставі версальського мирового трактату.

Звичайно булоб помилкою уважати, що Европа буде в стані розвязати власну господарську крізу без належного устійнення політичних відносин поміж европейськими країнами. Проте виразна тенденція Франції цілком узалежнити ідею господарського відродження Европи від переведення в життя певної політичної концепції надзвичайно обтяжує й без того дуже заплутану проблєму щільного господарського співробітництва европейських держав.

Адже всім відомо, що мирові диктати бувшої Антанти причинились до народження нових та посилення старих політичних антаґонізмів. Тому змагання Франції усякою ціною закріпити на довший час нинішний політичний стан в Европі зустрічає цілком зрозумілий спротив з боку таких держав як Німеччина, Італія, Мадярщина, Болгарія та інші. Далі не слід забувати, що сама ідея господарського обеднання Европи викликає серіозні побоювання в хліборобських европейських країнах, бо останні при певних обставинах можуть опинитися ще в більшій залежности від европейських промислових країн, як це є сьогодня.

Щоправда, проєкт Бріяна бере на увагу всі ці трудноші, а тому в дуже загальній формі та обережно ставить питання про можливість паневропейського обеднання. Бріян узяв лише ідею, так званої, паневропейської спілки, яку обстоюють „паневропейці" на чолі з п. Куденгове-Калерґі, але його проєкт паневропейського обєднання побудовано на тих засадах, на яких орґанізувалася Ліґа Націй. На погляд Бріяна Ліґа Націй, до складу якої належать більше половини позаевропейських націй, не може, як належить, займатися ріжними, цілком европейськими справами, а тому необхідно утворити ще одну чисто европейську орґанізацію, яка працювалаб спільно з Ліґою Націй, бо таким робом Европа скорше й лекше досягне замирення та господарської консолідації, що в свою чергу причиниться до загального господарського устійнення, як також зміцнить змагання до сталого миру у світовому масштабі.

В коротких словах, проєкт Бріяна зводиться до того, щоб европейські країни підписали загальний пакт про взаємне політичне й господарське співробітництво то погодилися на утворенння певних орґанів для керування справами паневропейського обеднання. З цею метою Бріян пропонує, щоб европейські країни не менше як раз на рік відбували конференції для вирішення ріжних справ, щоби було створено особливий паневропейський комітет, який за допомогою окремого невеличкого европейського секретаріяту переводивби в життя постанови конференції та розглядавби біжучі справи або підготовлював ріжні проєкти. На думку Бріяна всі ці паневропейські орґани мають щільно співпрацювати з Ліґою Націй та користатись усіми допоможними установами Секретаріяту Ліґи Націй. Мало того, вони повинні бути, так мовити, лише автономними орґанами нинішньої Ліґи Націй, маючи свої власні сні завдання, але працюючи в рямках Ліґи Націй.

Як бачимо, проєкт Бріяна побудовано за схемою орґанізацій Ліґи Націй. Разом з тим він не передбачає утворення незалежної европейської Ліґи Націй. Рахуючись з думкою, що цей проєкт паневропейського обеднання може викликати ріжні підозріння в країнах, що не мають належати до Паневрони, Бріян підкреслює, що його проєкт не має в собі ніяких ворожих плянів супроти Злучених Держав, Совітського Союзу або навіть Британської Імперії, а навпаки, є певним етапом до загального замирення та господарського піднесення як Европи, так і цілого світу.

Сьогодня ще досить важко сказати, чи матиме проєкт Бріяна належний успіх. Як відомо, всі европейські країни повинні дати свою принципову відповідь на пропозицію Бріяна не пізнійше 15. липня біжучого року. І коли ця відповідь буде позитивною, то проєкт Бріяна піде на розгляд черговего пленуму Ліґи Націй. Проте вже й нині виявилось, що Італія, Мадярщина та ще деякі держави цілком неґативно поставились до проєкту Бріяна, переважно з політичних міркувань. Таксамо Великобританія та деякі хліборобські країни Европи не виявили свого бажання належати до паневропейського обеднання, головним чином з господарських резонів. Знову Німеччина та ще кілька країн досить зимно поставились до проєкту Бріяна, як з міркувань політичних так і господарських.

Отже нема сумніву, що нинішний проєкт Бріяна не здобув собі належного успіху, що він або зазнає ще кардинальних змін або й зовсім буде похований в архіві Ліґи Націй. Між іншим в колах відповідальних керовників Секретаріяту Ліґи Націй запанувало до певної міри небезпідставне побоювання, що проєкт Бріяна за деяких обставин може стати тим тараном, що розсадить саму Ліґу Націй або перетворить її в европейську замісць світової, бо вже й тепер европейські справи грають домінуючу ролю у праці Ліґи Націй.

Характерно, що такі проблєми, як кольоніяльна або національна зовсім не узглядненi проєктом Бріяна, а тимчасом вони являються може найголовнішою перешкодою для переведення в життя концепцій паневропейського обеднання. Українська нація нині теж знаходиться в кольоніяльному становищі під режімом кількох окупантів. Цей факт виразно диктує нам зайняти цілком неґативне відношення до всяких проєктів замирення господарського устійнення, оскільки вони не узгляднюють інтересів української нації. Лише Українці мрійники та хуторяне пацифісти можуть витрачати час і енерґію на марну працю у всяких Уніях Товариств для Ліґи Націй або у паневропейських спілках.

Ні, українська нація лише збройною силою здобуде собі волю та утворить Суверенну Соборну Державу. Тому ми повинні всюди виразно та непохитно зазначати, що українська нація до цього часу зовсім не зацікавлена у всяких подібних проєктах замирення. Мало того, ми маємо завжди твердо обстоювати гасло незалежної української великодержавности, а натомісць рішучо поборювати не лише федеративні вязання з Москвою або з Варшавою, а також взагалі ту чи іншу залежність України в усяких можливих паневропейських обеднаннях.

В. Богуш.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ І ФОТОГРАФІЙ ЧЛЕНІВ І ВІДДІЛІВ ДО КАЛЄНДАРЯ У. Н. СОЮЗА НА РІК 1931.

Калєндар У. Н. Союза, який розходиться у многих тисячах примірників, **є найлішим середником до оголошувань поміж американськими Українцями. Хто має який бизнес, а** залежить йому на тім, аби про нього знало **як найбільше людий, повинен** дати **своє оголошення до калєндаря** У. Н. **Союза. Ціни є ведьми приступні,** звaживши, **що наклад буде** виносити **20,000 примірників. Ціла** сторона 34 **кв. цалів, коштує $30.00;** половина **$15.00; чверть $10.00; осьма** часть **$5.00; перша і послідна сторона** в **части оголошень по $35.00.** Хто хотівби в своїм оголошенню помістити також і фотографію чи то свою чи свого бизнесу, мусить прислати з неї готову до друку клішу; коли ні, то поносить кошт виготовлення такої кліші з фотографії, то значить, що його оголошенне буде о стільки дорозше коштувати, скільки виносить кошт виготовлення з фотографії друкарської кліші.

Текст оголошень мусить находитися в редакції по день 30 серпня б. р. Гроші за оголошення належить посилати рівночасно. Оголошення на кредит безусловно не будуть друкуватися.

ФОТОГРАФІЇ БРАТСТВ І ТОВАРИСТВ. Відділи У. Н. Союза, а також **кружки співацькі і театральні,** школи, **банди, які є при відділах У. Н. Союза (коли який кружок, співацьке товариство і т. п. не есть при відділі У. Н. Союза, таких після ухвали не будеться поміщувати у калєндари), хотілиб, аби їх фотографії були поміщені в калєндари на 1931 рік, зволять їх прислати на адресу „Свободи" найдальше** по **день 30. серпня б. р. Рівночасно** проситься **прислати з фотографією** чек або моні-ордер, **виписаний на імя „Свобода" на суму $10.00. Сі гроші** ужиється **на покриття коштів виготовлення з фотографії друкарської кліші. Місце в калєндари безплатно.**

Всі фотографії мусять бути добре **опаковані.**

Всі письма належить адресувати:

"SVOBODA"
81-83 GRAND ST., або P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

В. Свербивус.

ПЕРШІ УКРАЇНЦІ В АМЕРИЦІ.

(Оповіданнє).

(3)

— Отже бачиш. У старости була наймичка Марина, дуже гарна дівка. Я тою Мариною завернув собі голову. Відїздячи до Львова, жінка старости взяла Марину з собою, на мою і свою біду. Щоби втекти від шевства, щобільше, щоби бути коло Марини, я поїхав за нею. У Львові знайшов я роботу у коваля і був щасливий, коли Марина поклялася, що буде ждати, аж мої зарібки позволять мені оженитися з нею. По двох роках старосту перенесли до міністерства у Відни. Разом з цілою родиною старости поїхала туди й Марина. Я за нею. У Відни я зразу дуже бідував. Роботу дістав у маляря, але що в малярів я був початкуючий, майстер платив мені дуже мало.

— Коваль пішов на маляря?! Мороз крикнув здивований.

— То був такий маляр, що малював двері, вікна, огорожі, крамарські вивіски, то що. Ліпше, і то несогірше став платити аж тоді, коли я вже вправився і став малювати вивіски. Шкода, що батько не дав мене до маляря тоді, коли я ще був малим хлопцем. Нині я був би паном. Я запізно чепився малярства. З Мариною я бачився тільки в кожну неділю, бо вона тоді мала вихід. Деколи я заходив до неї.

Староста і його жінка не противилися, бо знали, що ми заручені. Хоч я вже мав несогірший хліб і напирав на Марину, щоби покинула службу та пішла до мене, вона зволікала, відкладала. Казала, що пані не хоче пустити її, та що вона сама хотіла би ще дещо приощадити зі своєї заслуженини. Я рішився побалакати зі старостою і з самою панею, та просити їх, щоби вони самі звільнили Марину. Знаючи, що пополудни Марини нема дома, бо іде з дітьми старости до парку, я пішов до старости. Приходжу під двері мешканя і дзвоню. Пані заглянула крізь маленьку кватирочку в дверях і побачивши мене, крикнула:

„Тої суки вже нема у мене! Саме перед годиною я її скинула зі сходів і за нею викинула все її лахміття".

— Ану, чи я добре вгадую причину? — Стефан замітив.— Пані ряба і препогана, пан жвавий хлоп і молодший від жінки... Марина була першою красунею в сих сторонах.

Котлярук зітхнув і став далі розказувати.

— Коли я таке вчув, утішився, бо вже не треба було просити. Всеж таки я зараз хотів знати, за що Марину вигнала, ще й кидаючи її і її річи зі сходів. Іду я до сторожа тої камяниці і питаю, чи він не знає, що сталося. А сторож мені таке:

„Сама міх дере і сама квичить. Пані сама звела дівчину і за те побила її. Чейже кожда погана і стара жінка знає, що як возьме молоду і гарну наймичку, то хіба на те, щоби муж вигоду мав дома і не тратив часу і гроший поза хатою уганяючи за дівками, переплачуючи їх. Муж тої баби хіба був би з дерева, як би не скористав з того, що в хаті має таку гарну дівку. Та препогана пані аж тепер приловила мужа з Мариною, хоч вони любилися вже тоді, коли ще були у Львові".

— Ти очевидно покинув її, — Стефан перебив.

— Вона мене покинула. Бо то так сталося: Вертаючи, я вступив до шинку, ковтнув пару чарок і пішов назад до роботи. Саме у хвили, коли я фарбою мастив дошку, до робітні входить моя Марина і весело усміхнена каже, що покинула службу, бо потерпає, що як задовго буду ждати на неї, то знайду собі иншу. Їй, очевидно ані в гадці було, що я вже знаю, як то вона покинула службу. Сердитий, ще й розбурханий горівкою, я ціле ведро фарби... хлюс у її лице. До нас прискочив один мій товариш, випхав мене за двері і став з її лиця стирати фарбу. Що то далі балакати про се. Вона пішла і пустилася на вулиці заробляти своєю красою. Я зараз виїхав з Відня і сюди приїхав нині досвіта.

— Вернеш до батьківського шевства, чи може чепишся ковальства? Фарбою, гадаю, тут не заробиш. Тут такий маляр непотрібний.

— Ні одно, ні друге, ні третє. Тут взагалі не лишуся. Саме того я прийшов до тебе. Може би ти купив мою батьківщину?

— Я?! Хто тобі сказав, що я годен купити?

— Хтож годен купити як не ти.

— Я такий богач, що як не продасть нині-завтра пару власних морґів, то в осени не буде збирати і за довги піде на ліцитацію. Залізниця зарізала нас, торішні дощі дорізали. Як хочеш своє продати, то йди до бідніщих, як я... біднiщих на поле. У нас є такі, що мають менше поля, але зате більше покладного гроша, який лишився їм ще з давних ліпших часів. Мій батько мав богато дітий і всі його ощадности зїла школа. На добавок він їх щедро повивіновував грішми, мені полишаючи тільки ґрунт з будинками. Таксамо було у Клима Коцюби, батька Насті Климчакової. Вони тепер такіж богачі, як я. Ті, що не мали тільки братів і сестер, мають; що правда, ґрунту не богато, але батьківські гроші у них ще є. Неодин радо возьме твою батьківщину і добре заплатить, бо коли ремесло тепер вже не поплачує, кождий хоче своїм дітям полишити як найбільше землі... Твоє малярство у Відни поплатнійше як рільництво сполучене з шевством чи ковальством тут?

— Я й до Відня не верну. Іду до Америки.

— До Амеирки! Ти сказився? З чого там будеш жити? З малярства?

— Буду фармером.

— Фармером? Перший раз чую таке. Яке то ремесло?

— То ремесло хлопське, з додатком всіх инших ремесел. Фармер, то рільник в Америці, який мусить сам поставити собі хату, сам зробити собі чоботи, сам вичинити шкіру на чоботи, на штани і на кафтан; взагалі, що йому треба, мусить сам зробити собі. Аж тоді, коли його фарма дасть йому гроші, він все те, що йому треба, купує. За ті гроші, які вже маю і які возьму за мою батьківщину, в Америці дістану землі десять раз тільки, що ти маєш. Правда, там треба тяжко працювати, але за те буду паном.

— Кождий гадає, що ліпше там, де його нема.

— Як тут є, ти сам знаєш. Я тобі скажу, як там є. Там є ліс. Ліс такий, який цокання сокири ще не чув, який може й ще людий не бачив. Лиш бери пилу і сокиру, ріж і рубай до схочу. За матеріял на хату платити не треба, бо маєш свій ліс. Матеріял на господарські будинки, на огорожу, на топливо, на лавки, столи і на всяку всячину маєш в твоїм власнім лісі. Готового поля, правда, нема там, але будеш його мати, як вирубаєш ліс. Шмат, який справиш на весну, дасть тобі хліб аж до слідуючих жнив.

— Де спати, де схоронитися перед дощем, заки побудуєш хату? Що їсти, заки той корчунок дасть перший хліб?

— Там тепліще як у нас, отже на весну і в літі можна спати в колибі. В осени хата вже буде готова. Тим, що їсти, там ніхто не журиться. Лише на пів, або лише на чверть години з рушницею в ліс і вертаєш як не з оленем, то з індиком. Індики там живуть дико, як у нас горобці. Сало дають едведі, якимх там велика сила. Мясом можеш жити ціле літо, цілу зиму. Застріливши оленя, зїш, кілько можна зїсти, решту, щоби не зіпсувалося, вариш або вудиш на запас. Хто самим мясом не годен жити, той очевидно, мусить купити і притащити з собою якийсь хліб. Більша часть фармерів їсть хліб кукурудзяний, бо його найлекше дістати. Корови, коні, свині там дуже дешеві. Ніхто не годує їх. Вони собі свобідно ходять по лісі і самі годуються. Цукру там ніхто не купує, бо в кождім дуплі твого ліса дикі пчоли. Хоч не маєш власної пасіки, маєш власний віск. Американський фармер хіба лиш сіль мусить купити, бо все проче має на своїм ґрунті.

— Ти всего того не бачив.

— Але балакав з такими, що бачили. Зпід Відня вже богато німецьких хлопів поїхало до Америки. Я балакав з такими, що відтам приїхали по свої родини. Не приїздили би по них, як би там не було ліпше. Вже тоді, коли я з ними балакав, мене кортіло спробувати щастя, але через Марину я далі сидів у Відни. Вертаючи тепер з Відня сюди, я їхав з жидом, що приїхав з Америки... Ти знаєш його брата.

— Він з наших сторін?

— Він таки з нашого міста. Брат рудого Фростіґа, Боруха. Той Борух пройшов Америку вширш і вздовж, бо довгі літа був педлярем. Педляр, то мандрівний крамар. Візок запряжений одним конем навантажить всяким дрібним крамом, якого фармери в лісах не дістануть, і іде від оселі до оселі, від фарми до фарми. Свій крам він міняє за шкірки бобрів, видри й инших звірят упольованих фармерами. Такий педляр найліпше знає, що де є і як де люди живуть. Він також знає, де найліпша і найдешевша земля, та як її купити. Борух Фростіґ приїхав по свою родину.

(Дальше буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО НАШІ ДОПИСИ.

Від якогось часу я завважую, що читачі нашої ґазети починають менче дописувати до неї. Як американські Українці повстали проти польських впливів у їх церкві, тоді кождий хотів про сю боротьбу щось сказати. Відколи боротьба притихла чи ослабла, відтоді число дописувателів зменчилося. Я думаю, що се не є добре. Се показувалоби, що ми не знаємо говорити про ніякі другі справи, як тільки про релігійні чи церковні. Виходилоби, що як ми відіпремо ворога від церкви, то ми вже відперли його від усего народа. Мені здається, що так воно не повинно бути. Життя народа складається з богато ділянок, і його члени повинні цікавитися проявами життя на кождій ділянці, а не тільки церковній. Церква важна справа, але церковне чи релігійне життя ще не все. Треба приглядатися всему життю довкола себе, цікавитися всіми його проявами, застановлятися над ним, говорити про нього.

Ану, давайте, огляньмося навколо себе, чи дійсно нема нічого цікавого поза сензаційними проявами релігійного життя, чи дійсно нема про що писати до ґазети?

Ось вам перше. Ми є членами Українського Народного Союза. Проти нього ведуть завзяту конкуренцію орґанізації польські, словацькі, мадярські, московські. Вони цькують проти Союза за його українську свідомість, повторяють кожду брехню наших національних ворогів. Проти нього виступають українські орґанізації, що у кождій справі біжать за ним у хвості. Комуністи, яким кожда орґанізація, що не підлягає диктатові Москви, стоїть на заваді, також ведуть аґітацію проти Союза, виступаючи на ріжних вічах, або навіть на зборах наших відділів. Американські асекураційні компанії також ведуть боротьбу з Союзом, стараючися як найбільше затягнути до себе наших людей, а особливо дітей. Ріжні антиукраїнські політичні орґанізації ведуть боротьбу проти Союза за його національну політику, за те, що він був будителем, а тепер є провідником та орґанізатором українського національного життя в Америці та допомогової політичної, національної й матеріяльної акції для нашого рідного краю. Ріжні польські, та не забуваймо й московські, аґенти брехнями, неправдами та злочинними вигадками стараються посіяти ворожнечу серед членів Союза, стараються підірвати довіря до нього та зменшити його вплив, авторітет і значіння в українському національному життю.

Ріжні дрібні факти на цьому полі в ріжних місцевостях зрештою нанизуються й виростають в таку силу, яку вже годі нехтувати й з якою треба боротися, коли ми хочемо, щоби дійсний наш батько в Америці, Союз, ще більше зростав та розвивався. Треба памятати, що кожен камінчик, кинутий у город нашого Союза, є камінь, кинутий в наш власний город і його треба негайно викинути геть. Отже мусимо на гадючу пропаґанду, на всі випадки нападу на наш Союз, чи на його провідні орґани, негайно відповідати рішуче в нашім часописі Свободі, бо й видаємо її ми для поширення праці Союза та для боротьби з його ворогами. Треба нам написати до орґану Союза про кождий виступ ворогів організації проти неї та дати їм достойну відсіч. Як нам Союз дорогий, то покажім се своєю обороною його проти ворогів.

Подруге. В кождій місцевости є цікаві події з сучасної кризи й безробіття. У кождій місцевости справи з роботами стоять не так, як в иншій, а тому цікаво булоб подавати факти про умови праці та про життя-буття нашого народу в ріжних околицях у звязку з безробіттям. Багато наших людей працює по майнах, а ніхто не напише, як там ідуть праці, які умови праці. Цікаво знати навіть самий процес праці, а також ріжні випадки, які можуть послужити нашим людям наукою, як себе забезпечити від нещасть.

Маємо багато фармерів у ріжних стейтах Америки. Цікаво, щоби й вони написали про своє життя-буття, про своє горе й радости. Доля розкинула читачів Свободи майже по всьому світови. В Америці від Великого океану й до Атлянтійського, від Аляски до Мексика й Канаді нема стейту, деб не жили читачі Свободи. Чи заглянете в Мексико, чи в далеку Австралію, чи на Далекий Схід, в Китай, Японію, чи в Південну Америку, то скрізь знайдете читачів Свободи. Біля них відбуваються в життю дуже цікаві події. Навіть саме звичайне життя їх таке цікаве для читачів Свободи з инших місць, що часто з ним не порівняється жаден наш місцевий факт. Отож і треба писати про це життя.

Навіть наші відділи Союза мають ріжні збори, де обговорюються цікаві справи, уряджують ріжні свої підприємства, з їх членами трапляються ріжні злі й гарні випадки, які також цікаві для читачів Свободи. Діти наших членів, чи взагалі свідомих Українців уже починають усе більше входити в американське життя й цікаво, як вони там улаштовуються, як ставляться до українства й т. д.

Писати є про що й багато. Лише треба не чекати сензацій, а вміти дивитися на щоденне життя, яке є безперервною бортьбою та сензацією. Ану берімся за дописування.

І. Боднар,

Ню Йорк, Н. Й.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НАНТІКОК, ПА.

Перший український концерт.

Українська громада в Нантікок була настільки щасливою, що вміла вибороти собі церковне майно від епископа без великої грошевої втрати і розламу, який може мати місце підчас боротьби.

Полагодивши сю справу, громадяне взялися до праці. В своїм новім священику, котрим став о. Ґрушецький, ми не то що не найшли ніякої перешкоди, але й ще важну поміч. Що в інших громадах являється нерозвязаною проблемою, то в Нантікок розвязується спільною працею громадян. Хор, українська школа, пласт, це все встанови, котрими тут притягається молодіж до свого рідного. І на Рідний Край тут не забувають, бо часто плинуть звідси жертви на Рідну Школу, інвалідів і боєвий фонд.

Дня 15. червня устроєно тут з нагоди 15-літнього ювилею зорганізовання громади концерт. Концерт мав великі перешкоди до поборення. В сій місцевости є так богато Поляків, що місто виглядає як Польща. Поляки нам ворожі. Серед наших людий є богато слабодухів, що бояться гнівити своїм концертом Польщу. На поміч їм ідуть усякі Римляни, „Ґріки" й ідейно збанкротовані патріоти, які стали знова перестерігати публику являтися на обході. Та публика зявилась численно. Не побоялась ні Польщі, ні дядька Безума, ні погроз викляття.

Концерт відбувся у великій шкільній салі. Саля була виповнена по береги. Концертова програма складалася з хорових виступів і соля скрипкового і вокального. Молоденький хор, вишколений о. Ґрушецьким, пописався знаменито. Виступивши на сцену в народних строях, молоді співаки, переважно тут роджені, показали своїм співом, що заслугують на гарний український стрій. Точно й повільно, з упевненнем і з чуттєм, хор відспівав цілу вязанку народних пісень. Належиться зазначити, що це одинокий хор в околиці, що виступає публично на сцені. Другі громади або не всилі або зовсім не мають хору.

Скрипкове сольо відіграв п. М. Франко, син тутешнього громадянина, котрий якраз покінчив Гай скул. Се новий здобуток місцевих Українців. Хлопець талановитий і положив богато праці на вишколення. Є надія, що він не покине зачатого діла, але вступить до консерваторії. Українці в Нантікок гордяться своїм молодим скрипаком.

Миле враження зробила пані К. Гнатків з Рочестер, котра своїм голосом захоплювала публика за кождим виступом. Вибравши кілька найкращих українських пісень, пані Гнатків піднесла артистичне значіння коцерту своїм чарівним голосом і виконаннем.

Перед закінченням коцерту професор Герман з Вилксбери у короткій промові до молоді візвав молодих Українців, тут роджених, до вірности свому народови.

По скінченню концерту нарід розійшовся вдовлений, що тут, в місті наскрізь польськім, концерт відбувся успішно, помимо перешкод своїх „ревних патріотів".

Гість.

— Не можу вже видержати з моєю жінкою! — жаліється нещасливий чоловік приятелеві.

— Я не терпів би їй так, — відповідає приятель. — показав би їй нарешті зуби!

— Та я так був зробив, а вона відразу вибила мені два.

—o—

— Я втратив разом із жінкою щирого приятеля.

— О так, коли жінка була тобі щирим приятелем, то певно мусить тобі бути великий жаль за нею.

— Ні ти мене зле зрозумів. Моя жінка втекла з моїм найліпшим приятелем.

А. Зорич.

СВІДОК У КАЛІСОНАХ.

—o—

Лаврентіїва, бухгальтера товариства обезпечень у містечку Лискові, Нижнєгородської ґубернії, завізвали на свідка до народнього суду. З перебігу та льоґіки судового слідства та з розправи він був дванацятою шпицею в колесі: нічого нового або важного сказати він не міг. Належав до тих конечних у кождій розправі свідків, яких завзивають до суду лише на те, аби сповістити їм, що сторони погодилися, бо справа показалася ясною і їх увільнюють від переслухання й участи в розправі.

Просто його назвище якось раз згадали у слідчого судді, потім уже механічно втягнули, не рахуючися зі змислом і конечністю, в усі акти, що їх викидає без кінця закручене судове канцелярське колесо, та механічно записали під 36 числом у спис свідків і покликали його до суду.

Перед розправою він перестудився, занедужав і в горячці поклався до ліжка. Дідусь усе життя мав до діла з числами, привик до точности та дисципліни, він був педант і формаліст. Домагався, аби закликали міського лікаря та вспокоївся щойно тоді, коли до суду віднесли урядове повідомлення, що він хорий та не може явитися й зложити під трицять шестим числом свої нікому непотрібні зізнання на розправі.

У дні розправи несподівано в його хату прийшов поліційний урядовець із району. Він особисто бажав переконатися, чи Лаврентіїв лежить у постелі, оглянув, а навіть обмацав компрес на його опухлім горлі, скептично понюхав із бальончиків і сказав вкінці, що це, чи дідусь хорий чи здоровий для закона рівнодушне та що свідома людина не може хорувати, коли її покликують в урядових справах.

— Таж я післав посвідку від лікаря! — сказав дідусь, починаючи хвилюватися та трівожитися.

Урядовець усміхнувся саркастично та сумно.

— На науку я не здаюся, — сказав він твердо — це справа невиразна, за рубля все можна написати. Ви зодягнулисяби, горожанине.

— Ні, не можу — сказав він, — голова ходором ходить, ноги наче олов'яні. Не можу, не піду...

— Ну, ну, як знаєте — урядовець, пхикаючи значучо, дістав із портфеля папір і щось зазначив олівцем на розі — це ваша справа, сказали мамуня, та щоби гірше не було з того...

Його відвідини, його саркастичний тон і загадочна замітка, що він її зробив на розі записки, прикривши її долонею — зробили на дідуся страшне та важке враження. Він схвилювався, закашлявся, сказав, щоби йому дали зодягнутися, знову попробував злізти з ліжка та вкінці переконався, що не може встати: його знудило нараз, в очах почорніло, заточуючися схопився за поруччя ліжка, щоби не впасти. Його стали вспокоювати та поклали знову.

Та за годину за ним прийшло з району шість міліціонерів. Старший міліціонер, веселий парубок, усміхаючися та показуючи здорові білі зуби, сказав:

— Ну, зодягайся, зодягайся, старенький, доволі дурня вдавати. Це ваша жінка? Жінко, дайте дідусеви штани.

— Не піду! — закричав Лаврентіїв схвильований. Він чув як у нього серце забилося в грудях, а кров пульсувала у висках. — Не маєте права! Ніяких штанів!

— Е, так ми і без штанів заберемо, не велика штука! — усміхаючися, як і передше, сказав старший — Хлопці!...

Дідусь боронився, та шістьох міліціонерів скрутили йому мотузком руки й ноги, витащили його на вулицю, в одному біллі та повезли цілим містом у суд.

Дідусь був поважаною людиною, він жив уже тут постійно двацять літ, був членом міської ради, його знали всі в місті та шанували. Люди не могли зрозуміти, що нараз сталося, що його голого везуть із міліцією вулицями, думали та передавали один одному, що він зсунувся з глуздів.

Старик кричав, задихаючися, звязаний шарпався в руках міліціонерів...

У суді його замкнули спершу у кімнаті свідків, потім закликали на засідання. Босий в одних подертих калісонах вийшов він на підвищення, станув перед судом і салею, переповненою людьми. На лавках піднявся шум і сміх.

— Свідок Лаврентіїв! — привично почав голова, наче не замічаючи, що перед судом, на очах соток присутних у салі глядачів, стоїть голий, обшарпаний, дріжучий чоловік: — ви покликані у справі, яка...

— Мене не покликали, мене притаскали! — закричав, перебиваючи йому дідусь: — Я буду жалуватися!...

Він підняв руки, на кістках, яких виступала кров на свіжо напухлих від мотузків знаках — а подерті калісони при цьому зовсім злетіли, тіло обнажилося. Він кричав одривчасто, долонею закриваючи серце, що сильно билося.

— Як вам... не сором? Я старий, у мене дорослі доньки, голова сива... Голого... вулицями...

І він заплакав, бо вже не всилі був здержатися, опустився на крісло та закрив лице руками. В салі перестали сміятися, настала гнітуча, напружена тишина.

— Так... — сухо сказав голова суду, жуваючи — можете пожалуватися, самособою. Закон нарушувати годі. Коли кожен стане нездужати, тоді взагалі треба буде замкнути суд...

Він глянув на дріжучі, голі дідусеві плечі та додав, опустивши очі й морщуючися:

— Зрештою, з огляду е-е... нервового стану свідка та очевидної ясности обставин справи, я гадаю, що суд може зректися переслухувати горожанина Лаврентіїва? Чи сторони не мають нічого проти того?

— О, ні! — сказав помічник прокуратора.

— О, ні! — повторила оборона.

— Ви вільні, свідок! — сказав голова та задзвонив — засідання продовжається...

(З російського переклав **М. Н.**)

Суддя: — Ви напали на цього чоловіка на вулиці. Чи можете це заперечити?

Підсудний: — Так, прошу ласки судді, коли це тільки мені що поможе.

—o—

Добра наука.

Прийшов до Рокефелера молодий чоловік і спитав, як йому дійти до успіху.

— Працюй тяжко, — відказав той, — поки не защадиш досить грошей на золотий годинник.

— А коли я вже куплю золотий годинник, так що тоді? — запитав той.

— Годинника ти не купуй, — відказав дальше Рокефелер, — але відложи ті гроші і працюй на те, щоби купити авто.

— А коли я буду мати гроші на авто, так що тоді?

— Ти памятаєш про годинник, а коли не будеш дурнем, то підеш пішки до бизнесу.

МІТИНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ВІЛМІНГТОН, ДЕЛ. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 247, подає до відома всім місцевим і позамісцевим членам, що піврічний мітінг відбудеться в четвер, 17 червня, в годині 7-мій вечером. Проситься всіх членів явитись на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздання фінансове урядників. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Мих. Занічковський, предс.; Іван Гичка, кас.; Петро Сасс, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, повідомляє своїх членів, що надзвичайні збори відбудуться в неділю, 20 липня, в годині 12-ій в полудне, в Укр. Нар. Гали, 1944 Вест Іри Стр. Проситься кождого члена прийти на час, тепер літо горяче і довго сидіти на зборах не годен. Контр. комісія здасть справоздание за минувшого пів року. Довгуючі члени мають вирівнати свої довги, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. — Н. Читиницький, секр.; Л. Красножон, предс.

ЙОРКВІЛ, О. Тов. ім. І. Франка, від. 77, дає до відома всім членам, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 20 липня, в год. 10 рано, на гали М. Йоган. Проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути на мітінг і вирівнати свої належитости. На мітінгу буде справоздання контр. комісії і инші важні справи. Не явившийся член буде караний після тов. статута. — Петро Головік, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Івана Франка, від. 103, повідомляє усіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що піврічний мітінг відбудеться в суботу, 19 липня, в годині 6.30 вечером в гали парохіяльній. Довгуючих членів проситься вирівнати свої вкладки позаяк контр. комісія здасть справоздание з книговодства. Не явившийся член підлягає карі 1 дол. Довгуючі члени, коли не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. — В. Колодрубець, предс. В. Адамчук, кас.; Н. Березовець, секр.

ГАМТРАМК, МІШ. Тов. Згода, від. 20, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 20 липня, в годині 1-ій пополудни. Обовязком є кождого члена прийти на сей мітінг, бо уряд буде здавав справоздание за 6 місяців і будуть другі важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член заплатить кару 50 ц., а урядник 1 дол. — М. Триш, рек. секр.

ПЛЕЙНС, ПА. Бр. св. Андрія, від. 48, повідомляє, що звичайний мітінг відбудесь в неділю, 20 липня, в годині 2-ій пополудни, в гали М. Негребецького, 84 Норт Рівер ул. Коли суспендовані члени не заплатять своїх залеглостий, мусимо приступити до вибору урядників, котрі суспендовані. Не явившийся член заплатить кари 25 ц., а урядник 50 ц. — Йосиф Мицьо, заст. предс., Йосиф Кривий, секр.

ЦЕНТРАЛІЯ, ПА. Подається до відома всім членам Бр. св. Михаїла, від. 90 У. Н. Союза, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 20 липня, зараз по Сл. Божій, на котрий проситься всіх місцевих і позамісцевих членів прибути і вирівнати всі свої належитости. На мітінгу буде справоздание контр. комісії і инші важні справи. — М. Комарніцький, предс.; Ів. Надич, кас.; В. Слон, секр.

АЛТУНА, ПА. Бр. Неп. зач. Пр. Богородиці, від. 145, повідомляє своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 20 липня, в гали церковній, в годині 2-ій пополудни. Проситься всіх членів прибути на мітінг, бо є справа до полагодження. Контрольори мають здати своє справоздание з першого пів року. — Павло Патронік, предс.; Ігн. Олексин, секр.; Гр. Сенько, касієр.

НАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Івана Франка, від. 97, повідомляє членів, що збори відбудуться 20 липня, в год. 1.30 пополудни, в гали церковній, 47 Hope Ave. Упоминається всіх довгуючих членів, коли не вирівнають своїх залеглостий, то будуть сего місяця суспендовані після ухвали на піврічних зборах. Члени, котрі не приходять на збори, будуть карані. — Вас. Сметана, предс.; Іван Долинський, кас.; М. Табачук, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє, що піврічний мітінг відбудеться в суботу, 19 липня, в годині 7-мій вечером, в гали Укр. Гор. Клюбу, 29 Jackson St. Буде піврічне справоздание і другі важні справи. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — Николай Чолія, предс.; Василь Мандзія, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє всіх своїх членів, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 20 липня, в годині 2-гій пополудни, в Кур. Домі, 847 N. Franklin St. Обовязком є кождого члена прибути на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Буде справоздание урядників і контр. комісії за шість місяців. Довгуючих членів проситься вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — П. Кобільник, голова; М. Кончак, скарбник, Ілько Савчин, писар.

ГУДСОН, Н. Й. Бр. св. Йосафата від. 273, повідомляє всіх членів і членкинь, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 20 липня, зараз по Сл. Божій, в гали парафіяльній, 29 Савт Ст. ул. Проситься кождого члена прибути на мітінг, бо маємо важні справи до полагодження. — Ол. Любянецький, предс.; Вас. Якуб, кас.; Павло Маряк, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Бр. св. Георгія, від. 239, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в неділю, 20 липня, точно в годині 1-ій пополудни, в Домі Укр. Амер. Горожан при Норт Френклін ул. Буде справоздание контролі і инші дуже дуже важні справи. Упоминається довгуючих членів вирівнати свої рахунки, щоб ненаражувати на суспендоване. — Вол. Сегінь, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. ім. Ів. Франка, від. 269, повідомляє своїх членів, що надзвичайні збори відбудуться в суботу, 19 липня, в годині 8-мій вечером, в гали, де звичайно. Проситься всіх членів прийти на сей мітінг, бо є такі члени, що і цілий рік не приходять, а поза мітінгом богато розуміють. Нагадується членів, щоби відділові хсправ не відбували по улицях, а прийшли на мітінг і висказали свої гадки; в противнім разі з такими членами поступиться після статута. — Ст. Петрик, секр.

З МУЗИКИ.

ДІТРОЙТ, МИШ.

Американська газета дає признання Українцям.

UKRAINIANS CONTRIBUTE BELLE ISLE CONCERT.

Solos and choral numbers feature first national symphony night.

By Ralph Holmes.

Of the several foreign groups which bring their old-country musical heritage to the Monday evening concerts of the Detroit Symphony Orchestra's Belle Isle series, none makes a more thoroughly satisfactory contribution than the Ukrainia s.

They are not numerically large, but they are musically excellent, as they reminded us again Monday evening when they took over the second half of the programme for the first of the seven "national nights" which are always a feature of the open air season.

Not only does this comparatively small mixed chorus, numbering slightly more than 30, sing with lusty spirit the richly melodious songs which are their treasure from across the water, but they respond to the taxing leadership of Ivan Atamanetz with a sharp precision worthy of a professional organization.

They first gave a group of diversified short songs, then followed with a number entitled "Evening Bell," in which the melody was carried against a droning hum that cleverly approximated the reverberations of a set of bells.

Their other numbers included a perfectly delightful peasant song and a choral with baritone solo by F. Stanislawsky, who had also contributed an enjoyable individual number earlier in the evening.

Something of a surprise to those in the audience unfamiliar with the musical resources of the local Ukrainian colony, was the singing of Nadia Atamanetz, an excellent soprano whose two numbers quite deservedly resulted in encores. Mme. Atamanetz' naturally fine voice is handled with effective technical resources and the result is singing whose appeal reaches far beyond any nationalistic interest.

Julia M. Shustakevich another pleasing soprano, enriched the proceedings with an especially lovely song entitled "In the Cherry Orchard."

Before the intermission Victor Kolar led the Detroit Symphony Players through five numbers notable for including George Miquelle's performances of that favorite 'cello solo, Massenet's "Elegy" and the haunting "Theme and Variations" by Tschaikowsky, which always surprises me by being so much better than its rather stody, but perfectly accurate title, hints that it will be.

A march by Suppe entitled "Fatinitna," the overture to Rimsky-Korsakov's "The Czar's Bride" and the seldom played ballet music from Gounod's "Faust" were the other numbers of the evening.

There should also have been dancing by some Ukrainian children, but their orchestra failed to appear, so their pretty costumes were donned for naught.

(Detroit Evening Times, July 1, 1930).

ХЕМІЯ.

На іспиті кандидата
Професор питає:
„Яка злука найскоріше
Срібло розпускає?"
Кандидат подумав хвильку,
В чоло пальцем стука:
„Найскоріше розпускає
Подружна сполука".

М. К.

В БЕЗКОНЕЧНІЙ ЧЕРЗІ.

ПЯТНАЦЯТИЙ ДЕНЬ РОЗПРАВИ ЗДОГАДНИХ ЧЛЕНІВ УВО.

Великий бій між обороною і трибуналом за життя і волю 17 молодих Українців увійшов на ново в дуже гостру стадію. Атаки і зусилля оборони міцно надщербили паперову будівлю акту обвинувачення і провини поодиноких здогадних членів УВО являються у щораз менше страшній формі, ніж це малював акт обвинувачення.

Дня 14. червня продовжував свої зізнання агент слідчої служби, Хшановський. Почав із переслухань Біди, який начеб-то без жадних насильств з боку поліції широко розказав про всю свою діяльність в УВО від дня вступлення до неї аж до дня бомбового замаху. Обв. Біда виявив поліції, що УВО плянувала атентат на поліційного агента Огродніка та подав поліції адресу члена УВО Опишкевича, якого зараз арештовано. Зброю для виконання замаху мала переховувати обв. Клішівна, з якою стрічався Біда і Попадюк, та діставали від неї револьвери. Безпосередній наказ віднести валізку з бомбами на „Східні Торги" дістав Біда від Попадюка. Після вибуху Біда й Попадюк стрічались із краєвим командантом УВО Урбанським, який, довідавшись, що Терещук арештований, дав обв. Біді 50 золотих (!), щоби він міг втекти зі Львова, але він не втік і за пару днів був арештований.

Попадюк при першому слідстві наговорив поліції багато фантастичних історій, потім відкликував ці зізнання і то не тільки у слідчого судді, але і на поліції.

Предс. триб.: Чи на поліції підчас слідства обвинувачених били?

Свідок: Я відносився до обвинувачених куртуазийно і немно, і я переконаний, що нікого взагалі не бито, й не було пощо бити, бо обвинувачені самі зізнавали все добровільно та й мотивували, чому до всього признаються. У салі переслухань нема ні лавок, ні червоного світла, ні знаряддя для тортурів.

Після цього між предсідником триб. й оборонцем д-р Шухевичем приходить до різкої перепалки в справі кольпортажі „Сурми" особою обв. Кульчицького, при чім предс. стає на оборону свідка й охороняє його від наступу оборонця, який домагається, щоби свідок переглянув свої записки.

Обор. д-р Шухевич іронічно кінчить питання: Пане предсіднику, ми вже самі не знаємо, як трактувати поліційних свідків, щоб їх, не дай Боже, не образити й не попасти в неласку предсідника.

Обор. д-р Ганкевич підкреслює, що поліція в цьому процесі всіми силами пробує скомпромітувати членів УВО і перекручуючи факти, твердить наприклад, що обв. Біда ужив на власні цілі гроші, зібрані із розпродажі портретів Бесарабової на користь УВО.

Свід. Хшановський викручується і вкінці признається, що він не знає, чи обв. Біда ужив ці гроші на свої цілі, чи віддав їх УВО.

Оборонець д-р Шевчук: Ви пане свідок, зізнали, що в кімнаті Попадюка найдено штабку екразиту, залишену Попадюком, а на „Східних Торгах" після вибуху найдено майже кільо динаміту, отже ясно, що бомби, які вибухли на „Східних Торгах" не були приготовані в помешканні Попадюка.

Предс. триб.: Пощо це питання? Це нічого не поможе ані вам, ані вашому клієнтові.

Д-р Шевчук (обурено): Я протестую проти цього, щоби предсідник трибуналу повнив ролю прокуратора! В такому разі можеб предсідник перенісся на прокураторське крісло!

Предсідник триб. дзвонить, гостро закликає оборонця до порядку і відбирає йому голос.

Обор. д-р Старосольський питає, чи поліція найшла Голубівну і Зиблика, про яких зізнавав Крушельницький, але свідок відповідає, що справа вишукання цих осіб не належала до нього і він нічого не знає, чому Голубівну і Зиблика не арештовано.

Біда боронить УВО.

Далі обв. Біда протестує проти твердження свідка, агента поліції Хшановського, що УВО за кожну роботу платить своїм членам грішми і заявляє, що він не тільки, що не заробляв в УВО, а ще тратив багато своїх грошей на цілі УВО.

Свід. Хшановський: Я не твердив, що ви заробляли в УВО, але я повторив тільки слова Попадюка, який сказав Наорлевичеві, що УВО фінансує кожний замах.

Обв. Біда розбирає зізнання свідка щодо нього і твердить, що при переслуханні на поліції він зізнавав лише про сам замах на „Східні Торги", а про замахи на Федуніщина й Огродніка виявив дещо аж тоді, як побачив, що поліція і так вже усе знає.

Так само дуже влучно виказує обв. Біда протиріччя між зізнаннями агента Дембіцького і Хшановського щодо залишення валізи під столом Ротівної на „Східних Торгах". Обв. Біда твердить, що вибуховий матеріял на „Східних Торгах" не був підложений на те, щоби висадити будинки в повітря і вбивати людей, але це були бомби із матеріялом, яким УВО хотіло тільки спалити документи 11 закордонних торговельних умов, замовлень, тому то ці бомби підложено в „бюрі замовлень", і то не була пекельна машина, а бомба з легко вибуховим матеріялом.

Після перерви предсідник трибуналу оголошує упімнення оборонцеві д-ру Шевчукові за те, що він виступив проти предс. трибуналу у спосіб, який нарушує повагу суду.

Д-р Шевчук перепрошує предсідника за те, що схвилювався і накинувся на нього.

Наївний ключник в огні питань ненаївних оборонців загальопувався.

Свід. Бачинський, ключник поліційних арештів, зізнає зразу, що обвинувачених не били, але притиснений до муру оборонцями, говорить: **„Якщоб котрого вязня в арешті били, то вранці він мав право зголошувати скаргу на биття".**

Д-р Шухевич ставить внесок запротоколувати слова свідка про те, **що всеж на поліції бувають випадки скарг на побої.**

Далі свідок договорився, що обвинувачених часом завертають із слідчого суду до поліційних арештів назад. Це зізнання ключника є дуже важним атутом для оборони, бо вищі функціонарі поліції твердили, що обвинувачених не завертають зі слідчого суду до арештів поліційних і що вони не могли боятись побоїв, колиб у слідчого судді змінили зізнання.

Д-р Лев Ганкевич питанням примушує свідка признатись, що „друга бригада" (відділ політичний) поліції часом завертає вязнів зі слідчого суду до поліційних арештів і обор. д-р Старосольський використовує це зізнання на користь Тараса Крушельницького.

Антоні Ковальчук, поліційний агент, на запит предсідника, чи поліція била обвинувачених, твердить: „Все те, що члени УВО оповідають про катування їх на поліції, це „байки з тисяч й одної ночі".

Обв. Огородник заявляє, що агент Ковальчук після того, як обвинувачених били, забороняв їм зголошуватись до лікаря. Попадюк заявляє, що свід. Ковальчук був одним з тих, що його били, а після побоїв приніс обвинуваченому чаю з румом.

Свід. Ковальчук: Я навіть не брав участи у слідстві, я переслухував комуністів.

Обв. Кирилюк: Ви мене впроваджували і виводили з келії.

Свідок: Це неправда.

Останній зізнавав комісар Бурда, який оповідав, як обв. Біду конфронтовано з урядовцями „Східних Торгів" і що Біда усіх пізнав.

(„Діло").

АРХІВ ЧЕСЬКО - СЛОВАЦЬКОЇ АКАДЕМІЇ.

В Празі покінчили знимки голосів і промов цілого ряду чесько-словацьких публичних працівників, учених, письменників і акторів. Ці знимки призначені для архіву звуків чесько-словацької академії наук і мистецтва, а мають за ціль для потомства заховати промови та голоси славних робітників із наукового, мистецького та літературного поля. Для чесько-словацького архіву звуків зробили 468 знимок. Між ними є голоси 24 поетів, 42 драматичних акторів, 68 музиків і т. д. Славні представники науки та мистецтва мали перед апаратом, який схоплював їх голоси, коротші промови.

ЯПОНСЬКІ РИБАЛЬСЬКІ ЗВИЧАЇ.

По дорозі між Токіо та Кіото, недалеко міста Нагої, лежить над рікою Нагарою місцевість Гіфу, може одинока в світі, в якій ще нині ловлять риби на староянонський історичний спосіб — при помочі освоєних кормoранів. Рибалки в традицийних одягах виплівають човнами на ріку. Потім пускають на ріку кормоpанів (птахи, що плавають по воді, жиють у південно-східній Европі, півн. Африці, півд. Азії) і вони завзято беруться до ловлі риби, передовсім пстругів. Коли корморан зловив кілька риб, припливає назад до свого човна, вилазить по дощці та викидає рибу з вола. Корморани дуже добре витресовані, все вертають до свого човна. Рибу ловлять корморани часто і нічю, при чому човни освічені смолоскипами, що надає цій риболовлі оригінальности.

ВЕЛИКА СВІЧА.

Не „пан Холодний", не „пан професор", а просто: Петро Іванович.

Петро Іванович!... Скільки в цих двох словах великости і доброти.

Ніхто не допитувався, ніхто не жадав ближчого пояснення, хто такий Петро Іванович, бо в нас був тільки один Петро Іванович, якого всі знали.

І найменшому червячкові в людській подобі вільно було кликати так маляря Холодного, людину з великою освітою, державного мужа, що займав високі становища, мистця, що перетріває віки.

Галичани! Петро Іванович помер!!

Згасла добра усмішка, що позолочувала кожний ваш куток, затихло серце, що отвиралося всім як чаша благовонного квіту. Ніхто з вас не буде вже мати чести гостити Його в своїм домі.

В далекій, чужій, холодній Варшаві догоріло велике життя, життя виповнене творчою працею, сердечним болем над утраченим раєм і надією на його відзискання. Помер Петро Іванович далеко від рідного Переяслава, а навіть від двоюрідного Львова.

Його останнім бажанням було вернути на клапоть рідної землі для вічного спочинку. Покищо мусітиме спочивати в чужім городі, на чужій землі. Далекий його гріб буде пригадувати, передовсім нам — Галичанам, обовязок спровадити дорогі мощі великого сина України на рідну землю, яку любив такою божевільною любовю.

Десь недавно ще на Валовій вулиці у Львові від раннього ранку до пізнього вечора трудився для нашої культури Петро Іванович. Тепер там тиша і пустка. Тільки ангел смерти зашумить крилом, тільки спомини блукають по кімнатах.

Петро Іванович відійшов на віки, але Петро Холодний остане з нами до віку. Жемчуги, які розсіяв щедрою рукою по Галичині, переживуть нас і внуків наших.

В храмі українського Генія загорілася нова велика Свіча. — („Діло").

Роман Купчинський.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Збірка на У. В. О.

Евген Ляхович зібрав на У. В. О. суму 14 долярів (на бльок №. 96. чч. 4751—4798— $8.00, на бльок № 94, чч. 4651—4699— $4.00, а на бльок № 95, чч. 4701—4749— $2.00).

На стрілецькому святі, яке відбулося в Филаделфії дня 30. мая, п. Марія Скубова жертвувала ляльку, яка на розігравці принесла 25 долярів. Прихід теж призначено на У. В. О.

Гроші переслано до Обєднання.

Від чого вітер.

Дві дівчинки пасуть корови. Повіває вітрець.

Одна питає:

— Звідки, Марійко, той вітер береться?

— А хіба не знаєш...

— Ні...

— Ну, от маєш!... Таж там небо?

— Небо...

— А тут земля?

— Земля...

— А по середині нема нічого — ось воно протягом і провіває...

— Гей, сусідко, чому не поставите в городі страхопуда?

— А не треба — відповідає друга — я й так сиджу стало в городі.

Мати: А чому ти, Іване, не ідеш до школи?

Івась: Мені не добре...

Мати: Де, тобі не добре?

Івась: В школі.